

В. В. Глуха, к.держ.упр., науковий співробітник наукового відділу з проблем управління у сфері цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України,

А. Л. Помаза-Пономаренко, к.держ.упр., старший науковий співробітник наукового відділу з проблем державної безпеки Національного університету цивільного захисту України

СУЧАСНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

Актуальність проблеми. Регіональна політика кожної держави – це цілеспрямований розвиток її територій шляхом конструктивного та досконалого вирішення пріоритетних проблем регіонів. Регіональні проблеми України багатокomпонентні і формуються під впливом системи факторів суспільно-політичного, соціального, економічного, природно-кліматичного, природо-ресурсного, культурно-історичного характеру. За своєю багатомірністю вони не поступаються загальнодержавним. Більше того, їх кількісні й якісні характеристики є ситуативнішими, дезагредованішими, тому на сучасному етапі перед нашою державою стоїть важливе завдання щодо своєчасного визначення ефективних напрямків вирішення проблем регіонального розвитку.

Виклад основного матеріалу. Удосконалення державного управління регіональним розвитком в Україні зумовлюють зростання ролі територій у проведенні економічних трансформацій і становлення нових форм господарювання. Сьогодні увага держави, як ніколи, звернута на розширення функцій і завдань регіонів щодо забезпечення конкурентоспроможності територій, стабільного соціального розвитку та раціонального використання природних ресурсів, а також розвиток зовнішньополітичних і економічних зв'язків. Адже від того, наскільки оптимально поєднуються інтереси держави

й окремих регіонів, залежить збалансованість розвитку територіальних соціально-економічних систем.

З науково-методичного боку державне управління регіональним розвитком України характеризується певною сукупністю цілей, завдань, механізмів, які в підсумку визначають її стратегічні напрямки, що ґрунтується на врахуванні широкого спектра факторів, які дозволяють ефективно впливати на регіональний розвиток. При визначенні пріоритетних напрямів державного управління регіональним розвитком слід брати до уваги демографічні, екологічні, виробничі та інші проблеми.

Регіони України відрізняються одне від одного за розміром території, національним складом, чисельністю населення, економічними, технологічними і людськими ресурсами, культурними й історичними традиціями. Цей факт потребує врахування в період соціально-економічних перетворень.

Проблеми вдосконалення ефективності державного управління регіонів та їх збалансованого розвитку стали предметом досліджень багатьох науковців, а саме: І. Алексєєва, Ю. Вавилова, З. Варналія, О. Василика, В. Гейця, І. Дегтярьової, М. Долішнього, О. Коротич, М. Крупки, О. Лебединської, В. Мамонової, Н. Нижник, В. Олуйко та ін. Проаналізувавши фахові розробки у сфері державного управління на регіональному рівні можемо зазначити, що державна регіональна політика в Україні спрямована переважно на економічний і просторовий розвиток та не враховує потреб соціального вирівнювання й гуманітарного розвитку регіонів. Наслідки такої політики набули загрозливих тенденцій, зважаючи на сучасні умови зростання зовнішніх і внутрішніх економічних та політичних ризиків і загроз. Тому справедливо зазначити, що сучасні шляхи вдосконалення державного управління регіональним розвитком мають бути спрямовані на підвищення якості життя населення, забезпечення духовного розвитку й збагачення соціального потенціалу кожної окремої людини та суспільства. Новації у вітчизняному законодавстві щодо принципів,

пріоритетів, завдань державної регіональної політики [1] ураховують ці орієнтири, які у свою чергу актуалізують необхідність подальшого дослідження. Крім того, проведення таких досліджень зумовлює таке: останні законодавчі нововведення поки що так і не поставили «крапку» у процесі становлення статусу та компетенції органів державної влади й органів місцевого самоврядування, забезпечення прозорості та відкритості механізмів фінансового забезпечення розвитку регіонів, ефективного державного управління регіональним розвитком. На наш погляд, на сучасному етапі напрями вдосконалення державного управління на регіональному рівні мають передбачати частковий перерозподіл ресурсів між регіонами (див. відповідну статтю Закону України «Про засади державної регіональної політики» [1, ст. 1]). У перспективі ж підґрунтя державного управління територіальним розвитком можуть становити положення Закону України «Про співробітництво територіальних громад» [2].

На наше переконання, головна мета Державної стратегії територіального розвитку повинна спрямовуватись на стимулювання розвитку регіонів, поліпшення територіальних пропорцій у країні, зменшення регіональних асиметрій, забезпечення справедливого розподілу суспільних благ та послуг населенню, запобігання соціальним конфліктам. Щодо окремо взятих регіонів, то вони можуть мати свої пріоритетні напрями розвитку, які подекуди можуть не збігатися з державними. При цьому такі напрями в жодному разі не повинні загрожувати цілісності держави як одній із найважливіших конституційних норм. Відтак, важливою проблемою, що вирішується засобами регіонального управління, є формування цільових орієнтирів розвитку регіонів і механізмів їх реалізації.

Вирішення проблемних питань щодо забезпечення регіонального розвитку в Україні повинно відбуватися з огляду на принцип рівноваги, стабільного функціонування економіки та гармонійного співіснування природного середовища регіонів та кожної людини окремо. Державне управління розвитком регіонів має забезпечити збалансованість соціальної,

економічної та екологічної сфер. Відзначимо, що територіальні соціально-економічні системи повинні мати еталонну систему (модель) збалансованого розвитку, компоненти якої взаємоузгоджені, а система цілей не тільки визначена на загальнотеоретичному рівні, але й доведена до конкретних завдань і запланованих результатів, що забезпечує дієве державне управління на регіональному рівні.

Висновки. Державна регіональна політика має враховувати інтереси та можливості регіонів, передбачаючи регіоналізацію суспільного життя в його основних аспектах – економічному, соціальному й екологічному. Розвиток країни буде ефективним тільки при забезпеченні регіонально-деференційованих механізмів реалізації загальнодержавних цілей з орієнтацією на основні суспільно-територіальні властивості регіонів.

Література:

1. Про засади державної регіональної політики [Електронний ресурс]: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.

2. Про співробітництво територіальних громад [Електронний ресурс]: Закон України від 17.07.2014 р. № 1508-VII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.